

# İÇİNDEKİLER

|                   |    |
|-------------------|----|
| SUNUŞ.....        | 5  |
| ÖNSÖZ.....        | 13 |
| İÇİNDEKİLER ..... | 19 |

|                                                                                   |           |
|-----------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>GİRİŞ .....</b>                                                                | <b>31</b> |
| 1. Genel Olarak Yapay Zekâ Hukuku .....                                           | 31        |
| 2. Avrupa Yapay Zekâ Hukuku.....                                                  | 36        |
| 3. Yumuşak ve Sert Yapay Zekâ Hukuku Ayrımı .....                                 | 37        |
| 4. Yapay Zekâ Okur Yazarlığı ve Dijital Okur Yazarlık .....                       | 38        |
| A. AB Yapay Zekâ Yasası: Yapay Zekâ Okur Yazarlığı .....                          | 38        |
| B. AK Yapay Zekâ Çerçeve Sözleşmesi: Dijital Okuryazarlık ve Dijital Beceri ..... | 39        |
| 5. Kitabın Kapsamı .....                                                          | 41        |

## BİRİNCİ BÖLÜM

### AVRUPA BİRLİĞİ YAPAY ZEKÂ HUKUKUNUN GELİŞİMİ VE TEMELLERİ

|                                                                                      |           |
|--------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>1.1. AB HUKUKU DÜZENLEMELERİNE GENEL BAKIŞ.....</b>                               | <b>43</b> |
| <b>1.2. YAPAY ZEKÂ YASASINA GİDEN YOLDA HUKUKİ GİRİŞİM VE DÜZENLEMELER .....</b>     | <b>45</b> |
| 1.2.1. AB Komisyonunun Girişimleri .....                                             | 46        |
| 1.2.1.1. 2019 Tarihli AB Komisyonu Uzman Grubu Önerileri.....                        | 46        |
| 1.2.1.2. Güvenilir Bir Yapay Zekâ İçin Etik İlkeler Rehberi (2019).....              | 47        |
| 1.2.1.3. AB Komisyonu Beyaz Kitap Raporu (2020).....                                 | 49        |
| 1.2.1.4. Komisyonun Diğer Girişimleri .....                                          | 50        |
| 1.2.2. AB Parlamentosu’nun Hukuki Yükümlülüklerle İlişkin Karar Tasarısı (2020)..... | 52        |
| 1.2.3. AB Yapay Zekâ Sorumluluk Direktifi.....                                       | 54        |
| 1.2.4. Ürün Sorumluluk Direktifi .....                                               | 55        |
| <b>1.3. İLGİLİ DÜZENLEMELER .....</b>                                                | <b>58</b> |
| 1.3.1. AB Temel Haklar Şartı .....                                                   | 58        |
| 1.3.2. Genel Veri Koruma Yasası .....                                                | 59        |

|             |                                                                                                             |           |
|-------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 1.3.2.1.    | Genel Olarak.....                                                                                           | 59        |
| 1.3.2.1.    | GDRP'nin Ulusal Uygulanmasına Örnekler .....                                                                | 65        |
| 1.3.2.1.1.  | SyRI davası kararı.....                                                                                     | 65        |
| 1.3.2.1.2.  | Uber Veri İhlali Davası .....                                                                               | 66        |
| 1.3.2.1.3.  | Uber ve Ola Cabs Sürücüleri Davası .....                                                                    | 67        |
| 1.3.3.      | Avrupa Veri Yönetimi Yasası.....                                                                            | 68        |
| 1.3.3.      | 2016 Tarihli Kolluk Direktifi .....                                                                         | 70        |
| 1.3.4.      | Dijital Hizmetler ve Dijital Pazar Yasaları.....                                                            | 71        |
| 1.3.4.1.    | Mevzuat.....                                                                                                | 71        |
| 1.3.4.2.    | Kurumsal Yapı: Avrupa Algoritmik Şeffaflık Merkezi (ECAT) .....                                             | 73        |
| 1.3.5.      | AB Ürün Güvenliği Mevzuatı .....                                                                            | 74        |
| 1.3.6.      | Siber Güvenlik Mevzuatı.....                                                                                | 75        |
| <b>1.4.</b> | <b>AB YAPAY ZEKÂ YASASINA GENEL BAKIŞ .....</b>                                                             | <b>77</b> |
| 1.4.1.      | Genel Olarak.....                                                                                           | 77        |
| 1.4.2.      | İçeriği .....                                                                                               | 79        |
| 1.4.3.      | Yapay Zekâ Yasasının Temel Öğeleri .....                                                                    | 80        |
| 1.4.4.      | Önemi ve Etkisi .....                                                                                       | 81        |
| 1.4.5.      | Değişiklik Yaptığı Mevzuat.....                                                                             | 83        |
| 1.4.6.      | Yasanın Kapsamı .....                                                                                       | 83        |
| 1.4.7.      | Yapay Zekâ Yasasına Yönelik Eleştiriler .....                                                               | 85        |
| 1.4.8.      | Yapay Zekâ Yasasının Diğer AB Mevzuatı ile İlişkisi .....                                                   | 89        |
| <b>1.5.</b> | <b>DAVALAR .....</b>                                                                                        | <b>90</b> |
| 1.5.1.      | Ligue des droits humains Davası .....                                                                       | 90        |
| 1.5.2.      | Google Spain SL, Google Inc. v Agencia Española de Protección de Datos, Mario Costeja González Davası ..... | 92        |
| 1.5.3.      | Schrems II Davası.....                                                                                      | 93        |
| 1.5.4.      | Özel Gerçek ve Tüzel Kişilerin Açacağı Davalar .....                                                        | 94        |

## İKİNCİ BÖLÜM

### YAPAY ZEKÂ YASASININ ANALİZİ

|             |                                                                                                                                                                |            |
|-------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>2.1.</b> | <b>YASANIN KONU VE AMACI.....</b>                                                                                                                              | <b>95</b>  |
| <b>2.2.</b> | <b>YASANIN KAPSAM VE UYGULAMA ALANI .....</b>                                                                                                                  | <b>98</b>  |
| <b>2.3.</b> | <b>MUAFİYETLER.....</b>                                                                                                                                        | <b>102</b> |
| 2.3.1.      | Askeri, Savunma veya Ulusal Güvenlik Amaçları İçin Piyasaya Sürülen, Hizmete Sunulan veya Kullanılan Yapay Zekâ sistemleri.....                                | 102        |
| 2.3.2.      | AB'de Piyasaya Sürülmeyen veya Hizmete Sunulmayan ve Çıktısı Yalnızca Askeri, Savunma veya Ulusal Güvenlik Amaçları İçin Kullanılan Yapay Zekâ Sistemleri..... | 105        |

|              |                                                                                                                                                                                               |            |
|--------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 2.3.3.       | Uluslararası İş Birliği Muafiyeti .....                                                                                                                                                       | 106        |
| 2.3.4.       | Yapay Zekâ Sistemleri veya Modellerinin Araştırma, Test veya Geliştirme Faaliyetleri .....                                                                                                    | 107        |
| 2.3.5.       | Yalnızca Bilimsel Araştırma ve Geliştirme Amacıyla Özel Olarak Geliştirilen ve Hizmete Sunulan Yapay Zekâ Sistemleri veya Modelleri ve Bunların Çıktısı .....                                 | 108        |
| 2.3.6.       | Gerçek Kişiler Tarafından Sadece Kişisel ve Mesleki Olmayan Bir Faaliyet Kapsamında Kullanılan Yapay Zekâ Sistemleri.....                                                                     | 111        |
| 2.3.7.       | Serbest ve Açık Kaynaklı Lisanslar Altında Yayımlanan Yapay Zekâ Sistemleri.....                                                                                                              | 112        |
| 2.3.8.       | Eleştiriler .....                                                                                                                                                                             | 113        |
| <b>2.4.</b>  | <b>YASANIN ETKİLEMEDİĞİ AVRUPA BİRLİĞİ MEVZUATI .....</b>                                                                                                                                     | <b>114</b> |
| <b>2.5.</b>  | <b>YAPAY ZEKÂ SİSTEMİNİN HUKUKİ TANIMI .....</b>                                                                                                                                              | <b>115</b> |
| 2.5.1.       | Yapay Zekâ Sistemi.....                                                                                                                                                                       | 115        |
| 2.5.2.       | Genel Amaçlı Yapay Zekâ Modeli ve Genel Amaçlı Yapay Zekâ Sistemi Tanımları .....                                                                                                             | 122        |
| 2.5.3.       | Eleştiriler .....                                                                                                                                                                             | 125        |
| <b>2.6.</b>  | <b>YAPAY ZEKÂ YASASININ UYGULAMA TAKVİMİ.....</b>                                                                                                                                             | <b>126</b> |
| <b>2.7.</b>  | <b>RİSK TEMELLİ DÜZENLEYİCİ YAKLAŞIM.....</b>                                                                                                                                                 | <b>128</b> |
| <b>2.8.</b>  | <b>RİSK TÜRLERİ.....</b>                                                                                                                                                                      | <b>131</b> |
| <b>2.9.</b>  | <b>KABUL EDİLEMEZ RİSK.....</b>                                                                                                                                                               | <b>134</b> |
| 2.9.1.       | Davranışları Çarpıtmak ve Bilinçli Karar Verme Yetisini Zayıflatmak Amacıyla Bilinçaltı, Manipülatif veya Aldatıcı Teknikler Kullanarak Önemli Zararlara Yol Açan Yapay Zekâ sistemleri ..... | 134        |
| 2.9.2.       | Yaş, Engellilik veya Sosyo-Ekonomik Durumla İlgili Zayıflıkları İstismar Ederek, Davranışları Çarpıtarak Önemli Zararlara Yol Açan YZ Sistemleri.....                                         | 136        |
| 2.9.3.       | Sosyal Puanlama Yapay Zekâ Sistemleri .....                                                                                                                                                   | 137        |
| 2.9.4.       | Profilleme Amaçlı Yapay Zekâ Sistemleri (Öngörücü Adalet Sistemleri) .....                                                                                                                    | 139        |
| 2.9.5.       | Yüz Tanıma Yapay Zekâ Sistemleri .....                                                                                                                                                        | 141        |
| 2.9.6.       | Duygu Tanıma Sistemleri .....                                                                                                                                                                 | 143        |
| 2.9.7.       | Biyometrik Sınıflandırma Sistemleri.....                                                                                                                                                      | 145        |
| 2.9.8.       | Kamuya Açık Alanlarda Kanun Uygulama Amacıyla 'Gerçek Zamanlı' Kullanılan Uzaktan Biyometrik Tanımlama Sistemleri .....                                                                       | 146        |
| <b>2.10.</b> | <b>YÜKSEK RİSKLİ YAPAY ZEKÂ SİSTEMLERİ .....</b>                                                                                                                                              | <b>151</b> |
| 2.10.1.      | Bir Ürünün Güvenlik Bileşeni Niteliğindeki YZ sistemleri.....                                                                                                                                 | 152        |

|              |                                                                                      |            |
|--------------|--------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 2.10.2.      | Yasanın III Nolu Ekinde Sayılan Yapay Zekâ Sistemleri .....                          | 154        |
| 2.10.2.1.    | Uzaktan Biyometrik Tanıma, Biyometrik Sınıflandırma ve Duygu tanıma sistemleri ..... | 154        |
| 2.10.2.2.    | Kritik Altyapı .....                                                                 | 156        |
| 2.10.2.3.    | Genel ve Mesleki Eğitim .....                                                        | 157        |
| 2.10.2.4.    | İstihdam, personel yönetimi ve serbest meslek erişimi .....                          | 159        |
| 2.10.2.5.    | Temel Özel ve Kamu Hizmetleri ve Yardımlarına Erişim ve Bunlardan Yararlanma .....   | 160        |
| 2.10.2.6.    | Kanun Uygulama (Kolluk Faaliyeti) .....                                              | 163        |
| 2.10.2.7.    | Göç, iltica ve Sınır Kontrol Yönetimi .....                                          | 165        |
| 2.10.2.8.    | Adalet ve Demokratik Süreçler .....                                                  | 167        |
| 2.10.3.      | Muafiyet ve Eklemeler .....                                                          | 169        |
| <b>2.11.</b> | <b>YÜKSEK RİSKLİ YAPAY ZEKÂ SİSTEMLERİNİN SAĞLAYICILARININ YÜKÜMLÜLÜKLERİ.....</b>   | <b>170</b> |
| 2.11.1.      | Uyumluluk .....                                                                      | 172        |
| 2.11.1.1.    | Gereksinimlere Uyum (m.8). .....                                                     | 172        |
| 2.11.1.2.    | Risk Yönetim Sistemi (m.9).....                                                      | 172        |
| 2.11.1.3.    | Veri Ve Veri Yönetimi (m.10).....                                                    | 174        |
| 2.11.1.4.    | Teknik Belgeleme (m.11).....                                                         | 176        |
| 2.11.1.5.    | Kayıt Tutulması ve Saklanması (m.12 ve 19). .....                                    | 176        |
| 2.11.1.6.    | Şeffaflık ve Kullanıcılara Bilgi Sağlama (m.13) .....                                | 177        |
| 2.11.1.7.    | İnsan Kontrolü (m.14).....                                                           | 180        |
| 2.11.1.8.    | Doğruluk, Sağlamlık ve Siber Güvenlik (m.15).....                                    | 184        |
| 2.11.2.      | Bilgilendirme Yükümlülüğü (m.16).....                                                | 187        |
| 2.11.3.      | Kalite Yönetim Sistemi Kurma .....                                                   | 188        |
| 2.11.4.      | Belgeleme (Dokümantasyon) .....                                                      | 193        |
| 2.11.6.      | Uygunluk Değerlendirmesi .....                                                       | 194        |
| 2.11.7.      | AB Uygunluk Beyanı .....                                                             | 195        |
| 2.11.8.      | CE İşareti.....                                                                      | 195        |
| 2.11.9.      | Kayıt Yükümlülükleri.....                                                            | 196        |
| 2.11.10.     | Düzeltilici Eylemler .....                                                           | 197        |
| 2.11.11.     | Uygunluğun Gösterilmesi .....                                                        | 197        |
| 2.11.12.     | Erişilebilirlik Gereklilikleri .....                                                 | 198        |
| 2.11.13.     | Yetkili Otoritelerle İşbirliği.....                                                  | 204        |
| 2.11.14.     | AB Dışındaki Sağlayıcıların Yetkili Temsilci Atama Yükümlülüğü.....                  | 205        |

|                                                                                                                    |            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>2.12. YÜKSEK RİSKLİ YAPAY ZEKÂ SİSTEMLERİNİN İTHALATÇILARI İÇİN YÜKÜMLÜLÜKLER.....</b>                          | <b>206</b> |
| 2.12.1. Piyasaya Sürmeden Önce Uyumluluğun Sağlanması .....                                                        | 206        |
| 2.12.2. Uyumsuz veya Sahte Sistemlerin Bildirilmesi .....                                                          | 207        |
| 2.12.3. İthalatçı Bilgilerinin Gösterilmesi .....                                                                  | 208        |
| 2.12.4. Depolama ve Taşıma Koşulları .....                                                                         | 208        |
| 2.12.5. Belgelerin Saklanması .....                                                                                | 208        |
| 2.12.6. Yetkili Makamlara Bilgi Sağlama .....                                                                      | 208        |
| 2.12.7. Yetkili Makamlarla İşbirliği .....                                                                         | 209        |
| <b>2.13. DAĞITICILARIN YÜKÜMLÜLÜKLERİ.....</b>                                                                     | <b>209</b> |
| 2.13.1. Piyasaya Sunmadan Önce Doğrulama .....                                                                     | 209        |
| 2.13.2. Uyumsuzluk Durumunda Yapay Zekâ Sistemlerini Piyasaya Sürmeme.....                                         | 210        |
| 2.13.3. Depolama ve Taşıma Koşulları.....                                                                          | 210        |
| 2.13.4. Uyumsuzluk Durumunda Düzeltici Eylemler .....                                                              | 210        |
| 2.13.5. Yetkili Makamlara Bilgi Sağlama .....                                                                      | 211        |
| 2.13.6. Yetkili Makamlarla İşbirliği .....                                                                         | 212        |
| <b>2.14. YAPAY ZEKÂ DEĞER ZİNCİRİ BOYUNCA SORUMLULUKLAR.....</b>                                                   | <b>212</b> |
| <b>2.15. YÜKSEK RİSKLİ YAPAY ZEKÂ SİSTEMLERİNİN KULLANICILARININ YÜKÜMLÜLÜKLERİ.....</b>                           | <b>214</b> |
| 2.15.1. Teknik ve Organizasyonel Önlemler .....                                                                    | 215        |
| 2.15.2. İnsan Denetimi.....                                                                                        | 215        |
| 2.15.3. Diğer Yükümlülükler.....                                                                                   | 215        |
| 2.15.4. Girdi Verilerinin Kontrolü.....                                                                            | 216        |
| 2.15.5. İzleme ve Ciddi Olayları Bildirim .....                                                                    | 216        |
| 2.15.6. Otomatik Kayıtların Saklanması .....                                                                       | 217        |
| 2.15.7. Çalışan Bilgilendirme.....                                                                                 | 218        |
| 2.15.8. Kamu Otoriteleri ve AB Kurumları .....                                                                     | 218        |
| 2.15.9. Veri Koruma Etki Değerlendirmesi.....                                                                      | 218        |
| 2.15.10. Adli İzin .....                                                                                           | 219        |
| 2.15.11. Gerçek Kişilerin Bilgilendirilmesi.....                                                                   | 221        |
| 2.15.12. Yetkili Makamlarla İşbirliği .....                                                                        | 222        |
| <b>2.16. YÜKSEK RİSKLİ YAPAY ZEKÂ SİSTEMLERİNİN DAĞITICILARI İÇİN TEMEL HAKLAR ETKİ DEĞERLENDİRMESİ.....</b>       | <b>222</b> |
| <b>2.17. YÜKSEK RİSKLİ YAPAY ZEKÂ SİSTEMLERİ İÇİN BİLDİRİMDE BULUNAN YETKİLİLER VE BİLDİRİLEN KURULUŞLAR .....</b> | <b>226</b> |

|                                                                                                                       |            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>2.18. STANDARTLAR, UYGUNLUK DENETİMİ SERTİFİKALAR VE KAYIT .....</b>                                               | <b>229</b> |
| 2.18.1. Uyumlaştırılmış Standartlar ve Standardizasyon Ürünleri .....                                                 | 229        |
| 2.18.2. Ortak Şartnameler .....                                                                                       | 229        |
| 2.18.3. Belirli Gerekliliklerle Uyumun Varsayılması.....                                                              | 230        |
| 2.18.4. Uygunluk Değerlendirmesi .....                                                                                | 230        |
| 2.18.5. Sertifikalar .....                                                                                            | 230        |
| 2.18.6. Bildirilen Kuruluşların Bilgilendirme Yükümlülükleri .....                                                    | 231        |
| 2.18.7. Uygunluk Değerlendirme Prosedüründen Sapma .....                                                              | 231        |
| 2.18.8. AB Uygunluk Beyanı .....                                                                                      | 231        |
| 2.18.9. CE İşareti.....                                                                                               | 232        |
| 2.18.10. Pazarlama Sonrası İzleme Sistemleri .....                                                                    | 232        |
| 2.18.11. Kayıt ve İzlenebilirlik.....                                                                                 | 233        |
| <b>2.19. SINIRLI RİSKLİ YAPAY ZEKÂ SİSTEMLERİNİN SAĞLAYICILARI VE DAĞITICILARI İÇİN ŞEFFAFLIK YÜKÜMLÜLÜKLERİ.....</b> | <b>236</b> |
| <b>2.20. SİSTEMİK RİSK TAŞIYAN YAPAY ZEKÂ MODELLERİ .....</b>                                                         | <b>238</b> |
| 2.20.1. Genel Amaçlı Yapay Zekâ Modeli .....                                                                          | 238        |
| 2.20.2. Sistemik Risk Taşıyan Genel Amaçlı Yapay Zekâ Modeli.....                                                     | 239        |
| <b>2.21. DÜŞÜK RİSKLİ SİSTEMLER .....</b>                                                                             | <b>244</b> |
| <b>2.22. YAPTIRIMLAR VE CEZALAR.....</b>                                                                              | <b>245</b> |
| 2.22.1. İhlaller ve Uygulanacak Cezalar.....                                                                          | 245        |
| 2.22.2. AB Kurumlarına Yönelik Para Cezaları ve Düzenleyici Yaptırımlar ....                                          | 247        |
| 2.22.3. Uyum Sağlamayan Sistemler İçin Düzeltici Tedbirler .....                                                      | 247        |
| <b>2.23. YÖNETİŞİM MEKANİZMALARI .....</b>                                                                            | <b>248</b> |
| 2.23.1. Ulusal Düzeyde .....                                                                                          | 248        |
| 2.23.2. Avrupa Yapay Zekâ Ofisi .....                                                                                 | 250        |
| 2.23.3. Avrupa Yapay Zekâ Kurulu.....                                                                                 | 252        |
| 2.23.4. Danışma Forumu .....                                                                                          | 253        |
| 2.23.5. Bağımsız Uzmanlar Bilimsel Paneli .....                                                                       | 254        |
| 2.23.6. Üye Devletlerin Görev ve Sorumlulukları .....                                                                 | 255        |
| <b>2.24. İNOVASYONU DESTEKLEYİCİ ÖNLEMLER: KUM HAVUZLARI VE KÜÇÜK İŞLETMELERİN (KOBİLERİN) DESTEKLENMESİ.....</b>     | <b>255</b> |
| 2.24.1. Genel Olarak.....                                                                                             | 255        |
| 2.24.2. Düzenleyici Kum Havuzları .....                                                                               | 257        |
| 2.24.3. Küçük İşletmelere Destek.....                                                                                 | 257        |
| 2.24.4. Küçük İşletmeler için Basitleştirilmiş Yönetim Sistemleri.....                                                | 258        |
| 2.24.5. Yüksek Riskli Yapay Zekâ Sistemlerinin Gerçek Dünya Koşullarında Test Edilmesi.....                           | 258        |
| 2.24.6. Kişisel Verilerin Kullanımı .....                                                                             | 258        |

### ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

#### AVRUPA KONSEYİ YAPAY ZEKÂ HUKUKUNUN TEMELLERİ VE GELİŞİMİ

|                                                                                                                   |            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>3.1. AVRUPA KONSEYİ VE YAPAY ZEKÂ .....</b>                                                                    | <b>261</b> |
| 3.1.1. Genel Olarak .....                                                                                         | 261        |
| 3.1.2. Bakanlar Komitesinin Belgeleri .....                                                                       | 262        |
| 3.1.3. Parlamenterler Meclisinin Belgeleri.....                                                                   | 264        |
| 3.1.4. İnsan Hakları Komiserinin Belgeleri .....                                                                  | 265        |
| 3.1.5. Yapay Zekâ Üzerine Komiteler .....                                                                         | 266        |
| 3.1.5.1. Yapay Zekâ Ad Hoc Komite (CAHAİ).....                                                                    | 266        |
| 3.1.5.2. Yapay Zekâ Komitesi (CAI) .....                                                                          | 267        |
| 3.1.6. CEPEJ ve Yargı Sistemleri ve Çevrelerinde Yapay Zekânın<br>Kullanımı İçin Bir Avrupa Etik Şartı.....       | 267        |
| 3.1.6.1. Avrupa Yargının Etkinliği Komisyonu (CEPEJ).....                                                         | 267        |
| 3.1.6.2. Yargı Sistemleri ve Çevrelerinde Yapay Zekânın<br>Kullanımı İçin Bir Avrupa Etik Şartı.....              | 269        |
| <b>3.2. AVRUPA KONSEYİ YAPAY ZEKÂ, İNSAN HAKLARI, DEMOKRASİ VE<br/>HUKUKUN ÜSTÜNLÜĞÜ ÇERÇEVE SÖZLEŞMESİ .....</b> | <b>272</b> |
| 3.2.1. Genel Olarak .....                                                                                         | 272        |
| 3.2.2. Sözleşmenin Hazırlık Süreci ve Kabulü.....                                                                 | 275        |
| 3.2.3. Sözleşmenin Uygulama Alanı ve İlkeleri .....                                                               | 277        |
| 3.2.4. Sözleşmenin Uygulanması ve İzlenmesi.....                                                                  | 278        |
| 3.2.5. Dikkate Alınan Belgeler .....                                                                              | 278        |
| 3.2.6. Sözleşmeye Yönelik Eleştiriler.....                                                                        | 279        |

### DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

#### İNSAN HAKLARI, DEMOKRASİ VE HUKUKUN ÜSTÜNLÜĞÜ BAĞLAMINDA YAPAY ZEKÂ HAKKINDA AVRUPA KONSEYİ ÇERÇEVE SÖZLEŞMESİNİN ANALİZİ

|                                                                                                                                                                 |            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>4.1. SÖZLEŞMENİN AMAÇ VE HEDEFLERİ .....</b>                                                                                                                 | <b>284</b> |
| <b>4.2. YAPAY ZEKÂ SİSTEMİ TANIMI .....</b>                                                                                                                     | <b>290</b> |
| <b>4.3. SÖZLEŞMENİN UYGULAMA ALANI .....</b>                                                                                                                    | <b>291</b> |
| 4.3.1. Kamu Makamları veya Onların Adına Hareket Eden Özel<br>Aktörlerin Yapay Zekâ Sistemlerinin Yaşam Döngüsü<br>Çerçevesinde Faaliyeti .....                 | 292        |
| 4.3.2. Yapay Zekâ Sistemlerinin Yaşam Döngüsü Çerçevesindeki<br>Faaliyetlerinden Kaynaklanan Riskler ve Etkileri ile Özel<br>Aktörlerin Diğer Faaliyetleri..... | 292        |

|                                                                                                                                         |            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>4.4. MUAFİYETLER.....</b>                                                                                                            | <b>293</b> |
| 4.4.1. Ulusal Güvenlik Çıkarlarının Korunmasıyla İlgili Yapay Zekâ Sistemlerinin Yaşam döngüsü Çerçevesinde Yürütülen faaliyetler ..... | 293        |
| 4.4.2. Yapay Zekâ Sistemlerine İlişkin Araştırma ve Geliştirme Faaliyetleri, Testler, Benzeri Faaliyetler .....                         | 294        |
| 4.4.3. Ulusal Savunma ile İlgili Konular .....                                                                                          | 294        |
| <b>4.5. TARAF DEVLETLERİN GENEL YÜKÜMLÜLÜKLERİ.....</b>                                                                                 | <b>295</b> |
| 4.5.1. İnsan Haklarının Korunması.....                                                                                                  | 295        |
| 4.5.2. Demokratik Süreçlerin Dürüstlüğü ve Hukukun Üstünlüğüne Saygı .....                                                              | 297        |
| 4.5.3. Yapay Zekâ Sistemlerinin Yaşam Döngüsü Çerçevesinde Yürütülen Faaliyetlere İlişkin İlkeler .....                                 | 302        |
| 4.5.3.1. İnsan Onuru ve Bireysel Özerklik.....                                                                                          | 303        |
| 4.5.3.2. Şeffaflık ve Denetim .....                                                                                                     | 304        |
| 4.5.3.2.1. Şeffaflık İlkesi.....                                                                                                        | 305        |
| 4.5.3.2.2. Denetim İlkesi.....                                                                                                          | 307        |
| 4.5.3.3. Hesap Verebilirlik ve Sorumluluk .....                                                                                         | 307        |
| 4.5.3.4. Eşitlik ve Ayrımcılık Yasağı.....                                                                                              | 309        |
| 4.5.3.5. Mahremiyet ve Kişisel Verilerin Korunması .....                                                                                | 313        |
| 4.5.3.6. Güvenilirlik .....                                                                                                             | 316        |
| 4.5.3.7. Güvenli İnovasyon (Yenilikçilik) .....                                                                                         | 318        |
| 4.5.4. Hukuki Yollar .....                                                                                                              | 320        |
| 4.5.5. Usuli Garantiler .....                                                                                                           | 324        |
| 4.5.5.1. İnsan Kontrolü .....                                                                                                           | 324        |
| 4.5.5.2. Bir İnsanla Etkileşimde Bulunmadığına İlişkin Bilgilendirilme.....                                                             | 325        |
| 4.5.6. Risk ve Etki Yönetim Çerçevesi .....                                                                                             | 326        |
| 4.5.6.1. Risk Temelli Yaklaşım.....                                                                                                     | 326        |
| 4.5.6.2. İnsan Hakları Etki Analizi .....                                                                                               | 329        |
| 4.5.6.3. Kabul Edilemez Risk Taşıyan YZ sistemleri.....                                                                                 | 330        |
| 4.5.7. Sözleşmenin Uygulanmasında Ayrımcılık Yapılmaması .....                                                                          | 331        |
| 4.5.8. Engelli Kişilerin ve Çocukların Hakları.....                                                                                     | 333        |
| 4.5.9. Kamu İstişaresi .....                                                                                                            | 334        |
| 4.5.10. Tanınan İnsan Haklarının Korunması .....                                                                                        | 334        |
| 4.5.11. Daha Geniş Koruma .....                                                                                                         | 335        |
| 4.5.12. İzleme Mekanizması: Taraflar Konferansı .....                                                                                   | 335        |

|                                                                                                                          |            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 4.5.13. Uluslararası İşbirliği.....                                                                                      | 338        |
| 4.5.14. Etkili Denetim Mekanizmaları.....                                                                                | 339        |
| 4.5.15. Sözleşme ve AB Hukuku.....                                                                                       | 340        |
| <b>SONUÇ .....</b>                                                                                                       | <b>341</b> |
| <b>EKLER .....</b>                                                                                                       | <b>347</b> |
| EK 1 : AVRUPA BİRLİĞİ YAPAY ZEKÂ YASASI (İçeriği) .....                                                                  | 347        |
| EK 2: AVRUPA KONSEYİ YAPAY ZEKÂ VE İNSAN HAKLARI, DEMOKRASİ VE<br>HUKUKUN ÜSTÜNLÜĞÜ ÇERÇEVE SÖZLEŞMESİ (Tam Metin) ..... | 352        |
| EK: 3 YAPAY ZEKÂ HAKKINDA OECD KONSEY TAVSİYESİ .....                                                                    | 363        |
| <b>KAYNAKÇA .....</b>                                                                                                    | <b>369</b> |
| <b>YAZARIN YAYINLANMIŞ KİTAPLARI .....</b>                                                                               | <b>373</b> |